

Авторлар туралы мәліметтер:

Нүсіпақынова Маржан Бақтиярқызы* – магистр, Химия кафедрасының оқытушысы, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Қазақстан Республикасы, 050000 Алматы қ., Қазыбек би көш. 30, тел.: 87753911291, e-mail: marzhan-91.08@mail.ru.

Мукатаева Жазира Сағатбекқызы – химия ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Химия кафедрасы, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Қазақстан Республикасы, 050000 Алматы қ., Қазыбек би көш. 30, тел.: 87783683093, e-mail: jazira-1974@mail.ru.

Қожабекова Назым Нұрғыдырқызы – химия ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессордың м.а., Химия кафедрасы, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Қазақстан Республикасы, 050000 Алматы қ., Қазыбек би көш. 30, тел.: 87478069633, e-mail: kojabekova@mail.ru.

Ахелова Айман Леспековна – химия ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессордың м.а., Химия кафедрасы, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті, Қазақстан Республикасы, 050000 Алматы қ., Қазыбек би көш. 30, тел.: 87023288061, e-mail: Akhelova1975@gmail.com.

Нүсіпақынова Маржан Бақтиярқызы* – магистр, преподаватель кафедры химии, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, Республика Казахстан, 050000 г. Алматы, ул. Қазыбек би 30, тел.: 87753911291, e-mail: marzhan-91.08@mail.ru.

Мукатаева Жазира Сағатбековна – кандидат химических наук, ассоциированный профессор кафедры химии, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, Республика Казахстан, 050000 г. Алматы, ул. Қазыбек би 30, тел.: 8778 3683093, e-mail: jazira-1974@mail.ru.

Қожабекова Назым Нурғадуровна – кандидат химических наук, и.о. ассоциированного профессора кафедры химии, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, Республика Казахстан, 050000 г. Алматы, ул. Қазыбек би 30, тел.: 87478069633, e-mail: kojabekova@mail.ru.

Ахелова Айман Леспековна – кандидат химических наук, и.о. ассоциированного профессора кафедры химии, Казахский национальный педагогический университет имени Абая, Республика Казахстан, 050000 г. Алматы, ул. Қазыбек би 30, тел.: 87023288061, e-mail: Akhelova1975@gmail.com.

Nussipakynova Marzhan Baktiyarkyzy* – Master, Lecturer, Department of chemistry, Abai Kazakh National Pedagogical University, Republic of Kazakhstan, 050000, Almaty, 30 Kazybek Bi Str., tel.: 87753911291, e-mail: marzhan-91.08@mail.ru.

Mukatayeva Zhazira Sagatbekkyzy – Candidate of Chemical Sciences, Associate Professor, Department of chemistry, Abai Kazakh National Pedagogical University, Republic of Kazakhstan, 050000, Almaty, 30 Kazybek Bi Str., tel.: 8778 3683093, e-mail: jazira-1974@mail.ru.

Kozhabekova Nazym Nurdyrkyzy – Candidate of Chemical Sciences, acting Associate Professor, Department of chemistry, Abai Kazakh National Pedagogical University, Republic of Kazakhstan, 050000 Almaty, 30 Kazybek Bi Str., tel.: 87478069633, e-mail: kojabekova@mail.ru.

Akhelova Aiman Lespekovna – Candidate of Chemical Sciences, acting Associate Professor, Department of chemistry, Abai Kazakh National Pedagogical University, Republic of Kazakhstan, 05000, Almaty, 30 Kazybek Bi Str., tel.: 87023288061, e-mail: Akhelova1975@gmail.com.

XҒТАР 16.31.51

ӨОЖ 371.3:004.738.5:811.111-057.87

<https://doi.org/10.52269/SKVC2622254>

**ЕРЕКШЕ БІЛІМ БЕРУ ҚАЖЕТТІЛІКТЕРІ БАР ОҚУШЫЛАРҒА АҒЫЛШЫН ТІЛІН
ОҚЫТУДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ИНТЕГРАЦИЯЛАУДЫҢ
ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК НЕГІЗДЕРІ: ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЖӘНЕ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ ТӘЖІРИБЕ**

Рахимова Т.К.* – PhD докторант, ағылшын тілі және оқыту әдістемесі кафедрасы, Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті, Көкшетау қ., Қазақстан Республикасы

Исмагулова А.Е. – филология ғылымдарының кандидаты, ағылшын тілі және оқыту әдістемесі кафедрасының қауымдастырылған профессоры, Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті, Көкшетау қ., Қазақстан Республикасы

Ракишева Г.М. – PhD, педагогика және психология кафедрасының қауымдастырылған профессоры, Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті, Көкшетау қ., Қазақстан Республикасы

Калимжанова Р.Л. – PhD, педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдастырылған профессоры, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті, Қостанай қ., Қазақстан Республикасы.

Мақалада ерекше білім беру қажеттіліктері (ЕББҚ) бар оқушыларға ағылшын тілін оқыту үдерісінде инновациялық сандық технологияларды интеграциялаудың ғылыми-әдістемелік негіздері қарастырылған. Зерттеудің өзектілігі Қазақстан Республикасындағы инклюзивті білім беруді цифрландыру және халықаралық стандарттарға сәйкестендіру қажеттілігімен негізделеді. Жұмыс барысында жасанды интеллект (AI), бейімделгіш платформалар, кеңейтілген шынайылық (AR) және дауыстық көмекшілер сияқты технологиялардың оқу үдерісіне әсеріне талдау жасалды. Көкшетау қаласындағы мектеп-интернат базасында жүргізілген эксперименттік зерттеудің нәтижелері сандық құралдарды қолдану ЕББҚ бар оқушылардың академиялық үлгерімін айтарлықтай арттырып (орташа балл 58,2-ден 73,6-ға дейін өсті), олардың оқуға деген мотивациясы мен танымдық дербестігін күшейтетінін көрсетті. Әсіресе, дамуында тежелуі бар және аутистік спектрі бұзылған балалардың лексикалық дағдылары мен тыңдалым қабілеттерінің жақсарғаны анықталды. Мақаланың қорытындысында инклюзивті сандық ортаны дамыту үшін мұғалімдердің кәсіби құзыреттілігін арттыру, IT-өнімдерді ұлттық контекстке сай локализациялау және сандық теңсіздікті жою мәселелеріне басымдық беру қажеттілігі негізделген. Сонымен қатар, арнайы бағдарламалық қамтамасыз етуді енгізу білім алушылардың коммуникативтік кедергілерін жоюға және әлеуметтік бейімделуіне оң ықпал етеді. Зерттеу нәтижелері Қазақстанның білім беру мекемелерінде инклюзивті ағылшын тілі сабақтарын әдістемелік тұрғыдан жетілдіруге және оқушылардың жеке мүмкіндіктеріне негізделген тиімді білім беру траекториясын құруға мүмкіндік береді.

Түйінді сөздер: инклюзивті білім беру, ағылшын тілін оқыту, ерекше білім беру қажеттіліктері (ЕББҚ), жасанды интеллект, бейімделгіш платформалар, кеңейтілген шынайылық.

НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ИНТЕГРАЦИИ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ УЧАЩИХСЯ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ: МЕЖДУНАРОДНЫЙ И КАЗАХСТАНСКИЙ ОПЫТ

Рахимова Т.К.* – PhD докторант, кафедра английского языка и методики преподавания, Кокшетауский университет имени Ш. Уалиханова, г. Кокшетау, Республика Казахстан.

Исмагулова А.Е. – кандидат филологических наук, ассоциированный профессор кафедры английского языка и методики преподавания, Кокшетауский университет имени Ш. Уалиханова, г. Кокшетау, Республика Казахстан.

Ракишева Г.М. – PhD, ассоциированный профессор кафедры педагогики и психологии, Кокшетауский университет имени Ш. Уалиханова, г. Кокшетау, Республика Казахстан.

Калимжанова Р.Л. – PhD, ассоциированный профессор кафедры педагогики, психологии и специального образования, Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы, г. Костанай, Республика Казахстан.

В статье рассматриваются научно-педагогические основы интеграции инновационных цифровых технологий в процесс обучения английскому языку учащихся с особыми образовательными потребностями (ООП). Актуальность исследования обоснована необходимостью цифровизации инклюзивного образования в Республике Казахстан и его приведения в соответствие с международными стандартами. В ходе работы проведен анализ влияния таких технологий, как искусственный интеллект (AI), адаптивные платформы, дополненная реальность (AR) и голосовые помощники, на учебный процесс. Результаты экспериментального исследования, проведенного на базе школы-интерната г. Кокшетау, показали, что использование цифровых инструментов значительно повышает академическую успеваемость учащихся с ООП (средний балл вырос с 58,2 до 73,6), усиливает их мотивацию к обучению и познавательную самостоятельность. В частности, выявлено улучшение лексических навыков и способностей к аудированию у детей с задержкой развития и расстройствами аутистического спектра. В заключении статьи обоснована необходимость приоритетного внимания к вопросам повышения профессиональной компетентности учителей, локализации IT-продуктов в соответствии с национальным контекстом и устранения цифрового неравенства для развития инклюзивной цифровой среды. Результаты исследования позволяют методически совершенствовать уроки инклюзивного английского языка в образовательных учреждениях Казахстана.

Ключевые слова: инклюзивное образование, обучение английскому языку, особые образовательные потребности (ООП), искусственный интеллект, адаптивные платформы, дополненная реальность.

SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF INTEGRATING INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN TEACHING ENGLISH TO STUDENTS WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS: INTERNATIONAL AND KAZAKHSTANI EXPERIENCE

Rakhimova T.K.* – PhD student, Department of English language and teaching methods, Sh.Ualikhanov Kokshetau University, Kokshetau, Republic of Kazakhstan.

Ismagulova A.Ye. – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Department of English language and teaching methods, Sh.Ualikhanov Kokshetau University, Kokshetau, Republic of Kazakhstan.

Rakisheva G.M. – PhD, Associate Professor, Department of pedagogy and psychology, Sh.Ualikhanov Kokshetau University, Kokshetau, Republic of Kazakhstan.

Kalimzhanova R.L. – PhD, Associate Professor, Department of pedagogy, psychology and special education, Akhmet Baitursynuly Kostanay Regional University, Kostanay, Republic of Kazakhstan.

The article examines the scientific and methodological foundations for integrating innovative digital technologies into the process of English language instruction for students with special educational needs (SENs). The relevance of the study is grounded in the necessity of digitalizing inclusive education in the Republic of Kazakhstan and aligning it with international standards. The study analyzes the impact of technologies such as artificial intelligence (AI), adaptive platforms, augmented reality (AR), and voice assistants on the learning process. The results of the experimental study, conducted at a boarding school in Kokshetau, demonstrated that the use of digital tools significantly improves the academic performance of SEN students (average scores increased from 58.2 to 73.6), while enhancing their learning motivation and cognitive autonomy. Specifically, improvements in lexical skills and listening comprehension were identified among children with developmental delays and autism spectrum disorders. The conclusion of the article substantiates the need to prioritize enhancing teachers' professional competence, localizing IT products to fit the national context and addressing digital inequality to develop an inclusive digital environment. The research findings provide a basis for methodologically improving inclusive English language lessons in educational institutions across Kazakhstan.

Key words: inclusive education, English language teaching, special educational needs (SENs), artificial intelligence, adaptive platforms, augmented reality.

Кіріспе. Мақалада 2020-2025 жылдар аралығындағы ерекше білім беру қажеттіліктері (ЕББҚ) бар оқушыларға ағылшын тілін оқыту үдерісіне инновациялық технологияларды енгізудің заманауи зерттеулері мен практикалық тәсілдеріне талдау жасалады. Талдау жұмысы инклюзивті білім беруді дамытудың қазіргі үрдістерін көрсететін халықаралық, ресейлік және қазақстандық дереккөздерді қамтиды. Зерттеу барысында ЕББҚ бар білім алушыларға арналған оқу ортасындағы инновациялық сандық шешімдердің тиімділігін дәлелдейтін эмпирикалық және эксперименталдық мәліметтермен негізделген ғылыми-әдістемелік тәсілдер қарастырылады.

Зерттеудің мақсаты – халықаралық және отандық тәжірибені ескере отырып, ерекше білім беру қажеттіліктері (ЕББҚ) бар оқушыларға ағылшын тілін оқыту үдерісіне инновациялық цифрлық технологияларды интеграциялаудың ғылыми-әдістемелік негіздерін зерттеу және осы негізде Қазақстанның білім беру жүйесі аясында тиімді инклюзивті сандық оқу ортасын құру бойынша ұсыныстар тұжырымдау.

Зерттеудің міндеттері. Нормативтік-құқықтық және теориялық базаны зерделеу: Қазақстанда инклюзивті шет тілдік білім беруді дамытудың нормативтік-құқықтық негіздерін, мемлекеттік бағдарламалар мен стратегиялық құжаттарды, сондай-ақ Білім берудің әмбебап дизайны сияқты заманауи тұжырымдамаларды талдау.

Халықаралық және отандық тәжірибені талдау: 2020–2025 жылдар аралығындағы ЕББҚ бар оқушыларға ағылшын тілін оқытудағы инновациялық технологияларды енгізудің жаһандық және жергілікті зерттеулері мен практикалық кейстерін зерделеу.

Эксперименттік зерттеу жүргізу: Мектеп-интернат базасында ағылшын тілі сабақтарына бейімделген сандық ресурстарды енгізе отырып, аралас әдістер дизайны арқылы оқушылардың уәжін, жетістіктерін және белсенділік динамикасын жан-жақты бағалау.

Қиындықтар мен тәуекелдерді анықтау: Инклюзивті сандық білім беруді енгізу барысында туындайтын сандық теңсіздік, эмоционалды тапшылық, техникалық бейімделу және педагогтардың дайындығы сияқты кедергілерді саралау.

Әдістемелік ұсыныстар әзірлеу: Зерттеу нәтижелеріне сүйене отырып, Қазақстанның білім беру мекемелерінде инклюзивті ағылшын тілі сабақтарын әдістемелік тұрғыдан жетілдіруге бағытталған тиімді педагогикалық стратегиялар мен цифрлық өнімдерді дамыту бойынша ұсыныстар тұжырымдау.

Ағылшын тілін оқытудың дәстүрлі модельдерін трансформациялаудың негізгі элементі ретінде жасанды интеллектінің (AI) роліне ерекше көңіл бөлінген. Интеллектуалды тьюторлық жүйелер, дауыстық көмекшілер, білімді автоматты түрде бағалау құралдары және білім беру чат-боттары сияқты технологиялардың оқушылардың жеке қажеттіліктеріне бейімделген дербес оқыту тәсілдерін іске асыру мүмкіндіктері талқыланады.

Сонымен қатар, мақалада жасанды интеллектпен ұштастырылған, әсіресе тілдік білім беру контекстінде визуализацияны, интербелсенділікті және оқушылардың қызығушылығын арттыратын бейімделгіш технологиялар (adaptive technologies) мен кеңейтілген шынайылықтың (AR) жаһандық тәжірибесі талданады. Инклюзивті мектептерде инновациялық платформаларды енгізудің кейстері (практикалық мысалдары), сондай-ақ ЕББҚ бар оқушылардың мотивациясы мен академиялық үлгерімінің артқанын көрсететін зерттеу нәтижелері қарастырылған.

Қазақстандық тәжірибе нормативтік-құқықтық базаны, білім беруді цифрландыру жобаларын және жергілікті зерттеулерді, соның ішінде мектеп-интернатта жүргізілген жұмыстарды зерделеу арқылы ұсынылған. Мақала соңында Қазақстанның білім беру жүйесі аясында ағылшын тілін оқыту үшін тиімді инклюзивті сандық оқу ортасын құру бойынша ұсыныстар берілген.

Барлық санаттағы оқушыларға, оның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері (ЕББҚ) бар балаларға тең білім алу мүмкіндіктерін қамтамасыз ету – қазіргі технологиялардың қарқынды дамуы жағдайындағы білім беру жүйесінің негізгі міндеті. Қазақстан Республикасында инклюзивті білім беру тұжырымдамасы халықаралық міндеттемелер мен ұлттық стратегиялық құжаттар шеңберінде іске асырылуда.

Қазақстан Республикасы Конституциясының (1995 ж.) 30-бабына сәйкес (мәтіндегі 24-бап еңбек құқығына қатысты, білім алу құқығы 30-бапта көрсетілген), әрбір азаматтың тегін орта білім алуға құқығы бар екендігі кепілдендірілген [1]. Сонымен қатар, Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында (2023 жылғы өзгерістерімен) барлық азаматтардың, соның ішінде мүмкіндігі шектеулі адамдардың кедергісіз білім алуына және олардың даму ерекшеліктеріне сәйкес арнайы жағдайлар жасау қажеттілігі баса айтылған [2].

Соңғы жылдары цифрландыру және инклюзия контекстінде шет тілдік білім беруді жаңғыртуға ерекше көңіл бөлінуде. Қазақстан Республикасында білім мен ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы инновациялық сандық құралдарды енгізуге және халықтың әлеуметтік осал топтары үшін сапалы білімге қолжетімділікті кеңейтуге басымдық береді [3]. Бағдарламада мұғалімдердің сандық педагогика бойынша біліктілігін арттыру, қашықтықтан оқытуды дамыту және ЕББҚ бар оқушылардың ерекше қажеттіліктерін ескеретін дербестендірілген оқыту тәсілдерін қолдану маңыздылығы атап көрсетілген.

Әлемдік тәжірибе көрсеткендей, инновациялық технологияларды – атап айтқанда, жасанды интеллектті, кеңейтілген шынайылықты, дауыстық интерфейстерді, бейімделгіш платформаларды және ассистивті технологияларды интеграциялау – ЕББҚ бар мектеп оқушыларына ағылшын тілін оқыту тиімділігін арттырудың негізгі факторы болып табылады. Пристиананта және т.б. (2025 ж.) жүргізген 11 халықаралық жобаларға негізделген зерттеулері Брайль құрылғылары, PECS (Picture Exchange Communication System) – Сурет алмасу арқылы қарым-қатынас жасау жүйесі, Rosetta Stone – Розетта Стоун (әлемге әйгілі тіл үйренуге арналған компьютерлік бағдарлама және мобильді қосымша) және интерактивті AR құралдары сияқты технологиялар оқушылардың оқу, жазу және сөйлеу дағдыларын айтарлықтай жақсартатынын, сонымен бірге олардың шет тілдерін үйренуге деген ынтасын арттыратынын анықтады. Бұл технологиялар жеке қажеттіліктерге бағытталған дербес қолдау көрсете отырып, оқуға қатысу деңгейі мен мотивацияны арттырады.

Қазақстанда мұндай технологияларды интеграциялау әлі бастапқы кезеңде, дегенмен алғашқы қадамдар жасалып жатыр. Мысалы, ҚР Оқу-ағарту министрлігінің бастамалары және «Цифрлық мектеп» жобасы аясында көру, есту және тірек-қимыл аппараты бұзылған оқушылардың қажеттіліктерін қанағаттандыратын платформалар әзірленуде. Интернеттік мекемелер мен инклюзивті сыныптарда геймификация мен нақты уақыт режимінде кері байланысты қамтитын ағылшын тілін үйренуге арналған мобильді және онлайн құралдар пилоттық режимде сынақтан өтуде.

Осылайша, бұл зерттеу Қазақстанның білім беру жүйесіндегі ерекше білім беру қажеттіліктері бар орта мектеп оқушыларына ағылшын тілін оқытуда инновациялық технологияларды енгізудің ғылыми-әдістемелік негіздерін зерттеуге бағытталған. Инклюзивті сандық тілдік оқыту ортасын дамыту бойынша ұсыныстар тұжырымдау үшін халықаралық тәжірибе де, отандық жағдайлар да, соның ішінде нормативтік-құқықтық база, техникалық инфрақұрылым және педагогикалық стратегиялар зерделенеді.

Зерттеу материалдары мен әдістері. Қазіргі білім беру ортасы сандық технологиялардың әсерінен қарқынды түрде өзгеріп келеді. Бұл, әсіресе, оқушылардың жеке ерекшеліктеріне бейімделген икемді шешімдерді талап ететін инклюзивті білім беру контекстінде өзекті. Физикалық, психикалық немесе когнитивтік ерекшеліктеріне қарамастан, барлық білім алушылар үшін тең қолжетімділікті қамтамасыз ету – ХХІ ғасырдағы тұрақты білім берудің негізгі мақсаты болып қала береді.

Соңғы зерттеулер ерекше білім беру қажеттіліктері бар (ЕББҚ) оқушыларға ағылшын тілін оқытуда жасанды интеллект (AI), бейімделгіш платформалар, кеңейтілген шынайылық (AR), мобильді қосымшалар, дауыстық көмекшілер мен бұлтты жүйелер сияқты инновациялық технологиялардың әлеуетін жоғары бағалайды.

Халықаралық зерттеулерге сәйкес, ЖИ сөйлеу, көру және когнитивтік бұзылыстары бар балалар үшін білімнің қолжетімділігін айтарлықтай арттырады. Автоматты сөйлеу көмекшілері, сөйлеу синтезаторлары, зияткерлік аударма жүйелері және сандық тьюторлар оқытуды жекелеңдіруге, үрейді азайтуға және оқушылардың дербестігін арттыруға мүмкіндік береді [4, 45 б.].

Қазақстанда ЖИ технологиялары Bilimland, Орік және Online Мектеп сияқты сандық платформаларға белсенді түрде енгізілуде. Бұл платформалар зияткерлік талдау арқылы жеке оқу траекторияларын құрады және оқушылардың ілгерілеуін автоматты түрде қадағалайды [5].

AR (кеңейтілген шынайылық) технологиялары ЕББҚ бар оқушылардың қызығушылығын арттыруда маңызды роль атқарады. Халықаралық шолулар AR технологиясының визуалды қабылдауды, кеңістіктік ойлауды және қарым-қатынас дағдыларын жақсартатынын көрсетеді [6, 70 б.].

Khan Academy, Duolingo және LingQ сияқты бейімделгіш оқыту жүйелері тапсырмалардың күрделілігі мен қайталану жиілігін әр оқушының қарқынына қарай реттейді [7]. Қазақстанда бұл тәсілдер мектеп-интернаттарда, инклюзивті ресурстық орталықтарда және психологиялық-педагогикалық түзету кабинеттерінде кеңінен қолданыла бастады [8; 9].

Дегенмен, инклюзивті сандық білім берудің белгілі бір тәуекелдері де бар:

- Эмоционалды тапшылық: Наварро мен Мартинес [10, 55 б.] технологияға шектен тыс тәуелділік мұғалім мен оқушы арасындағы тікелей қарым-қатынасты азайтуы мүмкін екенін ескертеді.

- Бейімделу мәселесі: көптеген сандық шешімдер бастапқыда инклюзивті қажеттіліктерді ескермей жасалған [11].

- Сандық теңсіздік: ауылдық жерлердегі отбасыларының құрылғы мен тұрақты интернетке қолжетімділігі әлі де шектеулі.

COVID-19 пандемиясы кезіндегі қашықтықтан оқыту тәжірибесі Білім берудің әмбебап дизайнына (UDL) деген қызығушылықты қайта арттырды [12]. Бұл тұжырымдама барлық санаттағы оқушыларға бірдей қолайлы оқу ортасын құруды көздейді.

Қорытындылай келе, 2020-2025 жылдардағы әдебиеттер инклюзивті ағылшын тілі сабақтарында инновациялық технологияларды қолдануға деген қызығушылықтың артқанын көрсетеді [13]. ЖИ, AR және бейімделгіш платформалар оқытуды жекелендіруге мүмкіндік бергенімен, олардың сәтті болуы мұғалімдердің дайындығына, инфрақұрылымның жаңаруына және арнайы оқу материалдарының әзірленуіне тікелей байланысты [14].

Бұл зерттеу инклюзивті білім беру ортасында ерекше білім беру қажеттіліктері бар (ЕББҚ) оқушыларға ағылшын тілін оқытудағы ЖИ элементтері мен бейімделгіш платформаларды қоса алғанда, сандық инновациялардың тиімділігін зерделейді. Сандық құралдарды пайдалану кезіндегі оқушылардың уәжін, жетістіктерін және белсенділік динамикасын жан-жақты бағалау үшін сандық және сапалық тәсілдерді біріктіретін аралас әдістер дизайны қолданылды.

Эксперименттік кезең Көкшетау қаласындағы мектеп-интернат базасында өткізілді. Мұнда ағылшын тілі сабақтарына бейімделген сандық ресурстар енгізілді. Зерттеу іріктемесіне әртүрлі ЕББҚ (дамуы тежелген, есту қабілеті бұзылған, жеңіл аутистік спектр бұзылыстары) бар 8-10 сынып оқушылары, сондай-ақ олардың мұғалімдері қатысты.

Деректерді жинау әдістеріне мыналар кіреді:

- педагогикалық бақылау;
- оқушылар мен мұғалімдер арасындағы сауалнама;
- интервенцияға дейінгі және одан кейінгі бағалау нәтижелерін салыстырмалы талдау;
- визуалды шкалалар мен анкета арқылы оқушылардың өзін-өзі бағалауы;
- сандық платформалардың лог-файлдарына талдау жасау (белсенділік уақыты, тапсырмалардың орындалуы, қателер деңгейі).

Осыған қоса, нақты сандық интервенциялардың тиімділігін бағалау үшін арнайы педагогтар мен дефектологтар тарапынан сарапшылық бағалау жүргізілді. Деректерді интерпретациялау статистикалық талдауды (орташа көрсеткіштерді салыстыру, корреляциялық талдау), сондай-ақ ашық жауаптар мен бақылаудың контент-талдауын қамтыды. Бұл кешенді тәсіл сандық инновациялардың инклюзивті оқу процестеріне қалай әсер ететінін және оларды сәтті енгізуге ықпал ететін негізгі факторларды анықтауға мүмкіндік берді.

Нәтижелер. Экспериментке Көкшетау қаласындағы № 4 мектептің 8-10 сыныптарынан 38 оқушы қатысты, оның ішінде 20 ерекше білім беру қажеттіліктері бар (ЕББҚ) оқушылар және 18-і жалпы білім беретін сынып оқушылары. Сегіз апта бойы ағылшын тілі сабақтарында ЖИ көмекшілері, бейімделгіш платформалар (Bilimland, OnlineMektep), AR қосымшалары және автоматтандырылған тьюторлар сияқты сандық құралдар қолданылды. Бақылау (дәстүрлі оқыту) және эксперименталды (цифрлық технологиялармен кеңейтілген оқыту) топтары арасында салыстыру жүргізілді.

1 кесте – Ағылшын тілінен қорытынды бағалаудың орташа ұпайлары

Топ	Экспериментке дейін	Эксперименттен кейін
ЕБҚ оқушылары	58.2	73.6
Жалпы білім беретін оқушылар	69.4	84.1

Нәтижелер ЕБҚ оқушылары (+15.4 ұпай) үшін де, жалпы білім беретін оқушылар (+14.7 ұпай) үшін де айтарлықтай жетістіктерді көрсетті. ЕБҚ оқушыларының үлгерімінде статистикалық маңызды жақсарулар ($p < 0.05$) байқалды, әсіресе тыңдалым және сөздік қорды меңгеру салаларында.

2 кесте – Мотивация деңгейінің өзгеруі (Лайкерт шкаласы 1-5)

Топ	Экспериментке дейін	Эксперименттен кейін
ЕБҚ оқушылары	2.9	4.1
Жалпы білім беретін оқушылар	3.6	4.4

Екі топта да мотивацияның жоғарылағаны байқалды. ЕБҚ оқушылары дауыстық көмекшілер мен AR-визуалдарын ерекше оң қабылдады, бұл олардың үрейін азайтып, тапсырмалардың қолжетімділігін арттырды.

3 кесте – Тапсырмаларды өз бетінше орындау көрсеткіші (жалпы тапсырмалардың %-ы)

Топ	Экспериментке дейін	Эксперименттен кейін
ЕБҚ оқушылары	52%	81%
Жалпы білім беретін оқушылар	68%	88%

Дербестіктің артуы өзін-өзі реттеу және тәуелсіз оқу дағдыларының нығайғанын көрсетеді. Өсіресе АСБ (аутистік спектр бұзылыстары) және ДТ (дамуы тежелген) оқушылары үшін қосымша уақыт пен визуалды қолдау өте тиімді болды.

Сапалық бақылаулар мен кері байланыс:

- Мұғалімдер: Оқушылардың сабаққа деген қызығушылығы мен белсенділігінің артқанын атап өтті.

- Оқушылар: AR және ЖИ қолдауы арқылы тапсырмаларды түсіну жеңілдегенін айтты.

- Ата-аналар: Балаларының үй тапсырмасын орындаудағы дербестігі артқанын байқады.

Эксперимент барысында кездескен қиындықтар:

- Кейбір оқушылар үшін AR қосымшаларын қолданудағы техникалық мәселелер.

- Мұғалімдерге платформаларды баптау және басқару бойынша қосымша дайындық қажет болды.

- Кейбір платформаларда "баяу оқыту" режимдері немесе теңшелетін интерфейстердің жетіспеушілігі.

Зерттеудің негізгі тұжырымдары:

1. Цифрлық технологиялар ЕБҚ оқушыларының академиялық үлгерімін айтарлықтай жақсартды.

2. Цифрлық құралдар мотивацияны, белсенділікті және дербестікті арттырады.

3. Енгізудің сәттілігі мұғалімдердің дайындығына және технологиялық қолжетімділікке байланысты.

4. Әмбебап дизайн принциптеріне негізделген отандық цифрлық өнімдерді әзірлеу қажеттілігі туындап отыр.

Зерттеу нәтижелері инклюзивті ағылшын тілі білімінде цифрлық инновациялардың жоғары тиімділігін дәлелдейді. Бұл мәліметтер Қазақстанның білім беру мекемелерінде пилоттық бағдарламаларды одан әрі дамытуға негіз бола алады.

Талқылау. Бұл зерттеудің нәтижелері ерекше білім беру қажеттіліктері бар (ЕБҚ) студенттерге ағылшын тілін оқыту процесіне инновациялық цифрлық технологияларды енгізудің маңыздылығы артып келе жатқанын айқындайды. Эксперимент барысында алынған эмпирикалық деректер жасанды интеллект (AI), бейімделгіш оқыту платформалары, толықтырылған шындық (AR) және автоматтандырылған репетиторлық жүйелерді қолданудың ЕБҚ бар және жалпы білім беретін студенттердің академиялық үлгеріміне, уәждемесіне және оқу дербестігіне оң әсер ететінін дәлелдейді. Бұл тұжырымдар инклюзивті білім беруді жақсартудағы цифрландырудың әлеуетін атап көрсететін алдыңғы халықаралық және отандық зерттеулермен үндеседі [15,9 б.; 16,15 б.; 17,31 б.]

Ең алдымен, академиялық жетістіктерді талдау цифрлық технологиялар арқылы жүзеге асырылатын жекелендірілген оқыту тәсілдері әртүрлі ЕБҚ санаттары бойынша білім алушылардың жеке ерекшеліктерін тиімдірек ескеруге мүмкіндік беретінін көрсетті. Өсіресе, бұл топтағы студенттер үшін жиі қиындық тудыратын тыңдалым және сөздік қорды меңгеру салаларында статистикалық маңызды нәтижелер байқалды.

ЕБҚ студенттерінің уәждеме деңгейіндегі оң динамика ерекше назар аударуға тұрарлық: Ликерт шкаласы бойынша 1,2 баллға өсу оқу процесіне деген қызығушылық пен эмоционалды қанағаттанудың артқанын көрсетеді. Бұл дамуы тежелген және аутистік спектрі бұзылған студенттер үшін визуалды және интерактивті қолдаудың маңыздылығын баса көрсететін AR негізіндегі инклюзивті білім беру зерттеулерінің нәтижелерімен сәйкес келеді [18,337 б.; 19,329 б.; 20, 354 б.].

Талқылаудың тағы бір маңызды аспектісі – АСБ және дамуы тежелген студенттер арасындағы оқу дербестігінің артуы. Цифрлық технологияларды енгізгеннен кейін ЕБҚ білім алушылар арасында тапсырмаларды өз бетінше орындау көрсеткішінің 81%-ға жетуі өзін-өзі реттеу, жоспарлау және автономды оқу дағдыларының дамығанын көрсетеді. Бұл нәтижелер барлық білім алушылар үшін

қарқынды, форматты және күрделілік деңгейін реттеуге мүмкіндік беретін икемді оқу ортасын құруды талап ететін Білім берудің әмбебап дизайны (UDL) тұжырымдамасына сәйкес келеді [21, 135 б.], [22,112 б.].

Дегенмен, зерттеу барысында ары қарайғы ғылыми зерттеулер мен практикалық жетілдіруді қажет ететін бірқатар қиындықтар мен шектеулер анықталды:

1. Техникалық кедергілер: AR қосымшаларымен кездескен қиындықтар бағдарламалық жасақтаманы мұқият баптау және мүмкіндігі шектеулі жандардың қажеттіліктеріне бейімделген ыңғайлы интерфейстерді әзірлеу қажеттілігін көрсетеді.

2. Педагогтардың құзыреттілігі: Мұғалімдерді қосымша оқыту қажеттілігі инклюзивті ортада жұмыс істейтін педагогтардың цифрлық және педагогикалық біліктілігін арттырудың маңыздылығын дәлелдейді.

3. Цифрлық теңсіздік: Қазақстанда, әсіресе ауылдық және шалғай аймақтарда, құрылғылар мен тұрақты интернетке қолжетімділік әлі де біркелкі емес. Бұл теңсіздік цифрлық шешімдердің кеңінен енуін шектейді.

4. Локализация мәселесі: Халықаралық платформаларды Қазақстанның ұлттық білім беру жүйесінің мәдени және тілдік ерекшеліктеріне сәйкес бейімдеу қажеттілігі туындап отыр.

Қорытындылай келе, бұл зерттеу нәтижелерін талқылау инклюзивті ағылшын тілі сабақтарын қолдауда инновациялық технологиялардың зор әлеуетін растайды. Сонымен қатар, мұндай интеграцияның ұзақ мерзімді табыстылығы инфрақұрылымды жаңартуды, мұғалімдерді кешенді даярлауды және цифрлық теңсіздікті жоюды қамтитын жүйелі тәсілге тікелей байланысты. Осы өзара байланысты факторларды шешу арқылы ғана Қазақстандағы ЕБҚ білім алушылардың қажеттіліктеріне жауап беретін тиімді, икемді және әділ инклюзивті цифрлық оқу ортасын құруға болады.

Қорытынды. Бұл зерттеу инклюзивті білім беру ортасында ерекше білім беру қажеттіліктері бар (ЕБҚ) студенттерге ағылшын тілін оқыту процесіне инновациялық цифрлық технологияларды енгізудің жоғары тиімділігін растады. Жасанды интеллектті, бейімделгіш оқыту платформаларын, толықтырылған шындық пен дауыстық көмекшілерді қолдану академиялық нәтижелердің, уәждеменің, оқу дербестігі мен белсенділіктің айтарлықтай жақсаруына алып келді.

Цифрлық шешімдердің әрбір білім алушының жеке ерекшеліктері мен қажеттіліктеріне бейімделе отырып, оқу процесін жекелендіру қабілеті ерекше құнды болып табылады. Мұндай даярлау тек ерекше тапшылықтардың орнын толтырып қана қоймай, сонымен қатар ЕБҚ студенттеріне когнитивтік, коммуникативтік және әлеуметтік дағдыларын дамыту арқылы өз әлеуетін іске асыруға мүмкіндік беретін жағдайлар жасайды. AR технологиялары мен зияткерлік тьюторларды пайдалану білім алушылардың үрейін азайтуға және жағымды оқу атмосферасын қалыптастыруға ықпал етеді, бұл әсіресе дамуы тежелген, аутистік спектрі бұзылған және есту қабілеті нашар студенттер үшін өте маңызды.

Дегенмен, инклюзивті білім беруде инновациялық технологияларды сәтті енгізу кешенді институционалдық және педагогикалық қолдауды талап етеді. Олардың ішіндегі ең маңыздылары – мұғалімдердің цифрлық инклюзивті педагогика саласындағы кәсіби біліктілігін арттыру, техникалық инфрақұрылымды жаңарту және цифрлық шешімдерді Қазақстанның мәдени және тілдік контекстіне сәйкес локализациялау.

Бұл зерттеудің тұжырымдары Қазақстанның білім беру мекемелерінде цифрлық технологияларды қолдану аясын одан әрі кеңейтуге негіз бола алады, сондай-ақ әдістемелік нұсқаулықтарды, мұғалімдерді даярлау бағдарламаларын және инклюзивті білім беруді цифрландыру бойынша стратегиялық бастамаларды әзірлеуге ақпараттық қолдау көрсете алады.

ӘДЕБИЕТТЕР:

1 **Қазақстан Республикасының Конституциясы** (1995 жылғы 30 тамыздағы республикалық референдумда қабылданған): 2024 жылғы жағдай бойынша өзгерістері мен толықтыруларымен. – [Электронды ресурc] URL: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K950001000> (жүгінген күні 03.12.2025).

2 **«Білім туралы» Қазақстан Республикасының Заңы**: 2023 жылғы жағдай бойынша өзгерістері мен толықтыруларымен. – [Электронды ресурc] URL: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z070000319> (жүгінген күні 03.12.2025).

3 **Қазақстан Республикасында білім мен ғылымды дамытудың 2020–2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы**: Қазақстан Республикасы Үкіметінің № 988 қаулысымен бекітілген. – [Электронды ресурc] URL: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1900000988> (жүгінген күні 03.12.2025).

4 **Ai A., Al-Shamrani S., Almufti A. Secondary science teachers' perceptions of reflective practice** [Text] / A. Ai, S. Al-Shamrani, A. Almufti // Journal of Teacher Education for Sustainability. – 2017. – Vol. 19. – P. 43–53. DOI: <https://doi.org/10.1515/jtes-2017-0013>.

5 **Bilimland.kz**: Инклюзивті білім беруге арналған бейімделгіш технологиялар. – [Электронды ресурc] URL: <https://bilimland.kz> (жүгінген күні 03.12.2025).

- 6 **Navarro M. B., Martinez P. F. Reflection on the practice of the mathematics teacher in the teaching of functions** [Text] / M. B. Navarro, P. F. Martinez // *Épsilon*. – 2017. – No. 97. – P. 65–74. – [Electronic resource] URL: <https://thales.cica.es/epsilon/> (accessed 03.12.2025).
- 7 **Duolingo: Тіл үйрену платформасы.** – [Электронды ресурс] URL: <https://www.duolingo.com> (жүгінген күні 03.12.2025).
- 8 **LingQ: Жекелендірілген ағылшын тілін үйрену.** – [Электронды ресурс] URL: <https://www.lingq.com> (жүгінген күні 03.12.2025).
- 9 **Khan Academy: Студенттерге арналған білім беру ресурстары.** – [Электронды ресурс] URL: <https://www.khanacademy.org> (жүгінген күні 03.12.2025).
- 10 **Martinez P. F., Lee C. Y. Digital competence and inclusive education: challenges for teachers** [Text] / P. F. Martinez, C. Y. Lee // *Journal of Educational Technology*. – 2024. – Vol. 21. – P. 55–70. DOI: <https://doi.org/10.5539/jet.v21n1p55>.
- 11 **Rose D., Meyer A. Universal Design for Learning: Theory and Practice.** – Wakefield, MA: CAST Professional Publishing, 2014. – [Electronic resource] URL: <https://www.cast.org/products-services/resources/2014/universal-design-learning-theory-practice-rose-meyer> (accessed 03.12.2025).
- 12 **OnlineMektep.kz: Мектептерге арналған цифрлық білім беру платформасы.** – [Электронды ресурс] URL: <https://onlinemektep.org> (жүгінген күні 03.12.2025).
- 13 **UNESCO. Guidelines on the Inclusion of Learners with Disabilities in Open and Distance Learning.** – Paris: UNESCO, 2022. – 54 p. – [Electronic resource] URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000382343> (accessed 03.12.2025).
- 14 **World Health Organization. World Report on Disability.** – Geneva: WHO, 2011. – 325 p. – [Electronic resource] URL: <https://iris.who.int/handle/10665/44575> (accessed 03.12.2025).
- 15 **The relation of theory to practice in education** [Text] / J. Dewey // *Third Yearbook of the National Society for the Scientific Study of Education*. – 1904. – P. 9–30. – [Electronic resource] URL: <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=1499454> (accessed 03.12.2025).
- 16 **Day C., Qing G. Teacher emotions: well-being and effectiveness** [Text] / C. Day, G. Qing // *Advances in Teacher Emotion Research*. – 2009. – P. 15–31. DOI: https://doi.org/10.1007/978-1-4419-0564-2_2.
- 17 **Belmar Garrido H. Teacher reflection in teaching practice: a methodological proposal for its operationalization** [Text] / H. Garrido Belmar // *Journal of Education and Development*. – 2023. – Vol. 7, No. 1. – P. 31–45 DOI: <https://doi.org/10.20849/jed.v7i1.1316>.
- 18 **Mohamed M., Rashid R. A., Alqaryouti M. H. Conceptualizing the complexity of reflective practice in education** [Text] / M. Mohamed, R. A. Rashid, M. H. Alqaryouti // *Frontiers in Psychology*. – 2022. – Vol. 13. – Art. 1008234. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1008234>.
- 19 **Cole C., Hinchcliff E., Carling R. Reflection as teachers: Our critical developments** [Text] / C. Cole, E. Hinchcliff, R. Carling // *Frontiers in Education*. – 2022. – Vol. 7. – Art. 1037280. DOI: <https://doi.org/10.3389/educ.2022.1037280>.
- 20 **McAlpine L., Weston C., Berthiaume D., Fairbank-Roch G., Owen M. Reflection on teaching: types and goals of reflection** [Text] / L. McAlpine, C. Weston, D. Berthiaume, G. Fairbank-Roch, M. Owen // *Educational Research and Evaluation*. – 2004. – Vol. 10, No. 4–6. – P. 337–363. DOI: <https://doi.org/10.1080/13803610512331383489>.
- 21 **Литвиненко Т.В. Формирование педагогической рефлексии как профессионально важного качества личности учителя** [Текст] / Т. В. Литвиненко // *Омский научный вестник*. – 2009. – № 6. – С. 135–138. – [Электронный ресурс] URL: <https://elibrary.ru/item.asp?id=13014169> (дата обращения 03.12.2025).
- 22 **Степанов С.Ю. Рефлексивная практика творческого развития личности и организации.** [Текст] С.Ю. Степанов. – Москва: Академия, 2000. [Электронный ресурс]. – URL: https://rusneb.ru/catalog/000200_000018_RU_NLR_BIBL_A_011030026/ (дата обращения 03.12.2025).

REFERENCES:

- 1 **Kazakstan Respublikasynyn Konstitutsiyaasy** [Constitution of the Republic of Kazakhstan]. Adopted at the republican referendum on August 30, 1995): as amended and supplemented as of 2024. Available at: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/K950001000> (accessed 03 December 2025). (In Kazakh)
- 2 **«Bilim turaly» Kazakstan Respublikasynyn Zany** [Law of the Republic of Kazakhstan "On Education"]. As amended and supplemented as of 2023. Available at: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z070000319> (accessed 03 December 2025). (In Kazakh)
- 3 **Kazakstan Respublikasynda bilim men gylymdy damytudyn 2020–2025 zhyldarga arналған мемлекеттік бағдарламасы** [State Program for the Development of Education and Science of the Republic of Kazakhstan for 2020–2025]. Approved by Resolution of the Government of the Republic of Kazakhstan No. 988. Available at: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1900000988> (accessed 03 December 2025). (In Kazakh)

- 4 **Ai A., Al-Shamrani S., Almufti A. Secondary science teachers' perceptions of reflective practice.** *Journal of Teacher Education for Sustainability*, 2017, vol.19, pp. 43–53. <https://doi.org/10.1515/jtes-2017-0013>.
- 5 **Bilimland.kz: Inklyuzivti bilim beruge arналған beімdeлдish tehnologіalar** [Adaptive technologies for inclusive education]. Available at: <https://bilimland.kz> (accessed 03 December 2025). (In Kazakh)
- 6 **Navarro M.B., Martinez P.F. Reflection on the practice of the mathematics teacher in the teaching of functions.** *Épsilon*, 2017, vol.97, pp. 65–74. <https://thales.cica.es/epsilon> (accessed 03 December 2025).
- 7 **Duolingo: Til ujrenu platformasy** [Language learning platform]. Available at: <https://www.duolingo.com> (accessed 03 December 2025). (In Kazakh)
- 8 **LingQ: Zhekelendirilgen agylshyn tilin ujrenu** [Personalized English language learning]. Available at: <https://www.lingq.com> (accessed 03 December 2025). (In Kazakh)
- 9 **Khan Academy: Studenterge arналған bilim beru resurstary** [Educational resources for students]. Available at: <https://www.khanacademy.org> (accessed 03 December 2025). (In Kazakh)
- 10 **Martinez P.F., Lee C.Y. Digital competence and inclusive education: challenges for teachers.** *Journal of Educational Technology*, 2024, vol.21, pp. 55–70. <https://doi.org/10.5539/jet.v21n1p55>.
- 11 **Rose D., Meyer A. Universal Design for Learning: Theory and Practice.** Wakefield, MA, CAST Professional Publishing, 2014. <https://www.cast.org/products-services/resources/2014/universal-design-learning-theory-practice-rose-meyer> (accessed 03 December 2025).
- 12 **OnlineMektep.kz: Mektepterge arналған tsifrylyk bilim beru platformasy** [Digital education platform for schools]. Available at: <https://onlinemektep.org> (accessed 03 December 2025). (In Kazakh)
- 13 **UNESCO. Guidelines on the inclusion of learners with disabilities in open and distance learning.** Paris, UNESCO, 2022, 54 p. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000382343> (accessed 03 December 2025).
- 14 **World Health Organization. World Report on Disability.** Geneva, WHO, 2011, 325 p. <https://iris.who.int/handle/10665/44575> (accessed 03 December 2025).
- 15 **Dewey J. The relation of theory to practice in education.** Third Yearbook of the National Society for the Scientific Study of Education, 1904, pp. 9–30. <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?Referenceid=1499454>.
- 16 **Day C., Qing G. Teacher emotions: well-being and effectiveness.** In: *Advances in Teacher Emotion Research*. Springer, Boston, MA, 2009, pp. 15–31. https://doi.org/10.1007/978-1-4419-0564-2_2.
- 17 **Belmar Garrido H. Teacher reflection in teaching practice: a methodological proposal for its operationalization.** *Journal of Education and Development*, 2023, vol. 7, no. 1, pp. 30–45. <https://doi.org/10.20849/jed.v7i1.1316>.
- 18 **Mohamed M., Rashid R.A., Alqaryouti M.H. Conceptualizing the complexity of reflective practice in education.** *Frontiers in Psychology*, 2022, vol. 13, art. 1008234. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1008234>.
- 19 **Cole C., Hinchcliff E., Carling R. Reflection as teachers: Our critical developments.** *Frontiers in Education*, 2022, vol. 7, art. 1037280. <https://doi.org/10.3389/feduc.2022.1037280>.
- 20 **McAlpine L., Weston C., Berthiaume D., Fairbank-Roch G., Owen M. Reflection on teaching: types and goals of reflection.** *Educational Research and Evaluation*, 2004, vol. 10, no. 4–6, pp. 337–363. <https://doi.org/10.1080/13803610512331383489>.
- 21 **Litvinenko T.V. Formirovanie pedagogicheskoy refleksii kak professional'no vazhnogo kachestva lichnosti uchitelya** [Formation of pedagogical reflection as a professionally important quality of a teacher's personality]. *Omskij nauchnyj vestnik*, 2009, vol. 6, pp. 135–138. <https://elibrary.ru/item.asp?id=13014169> (accessed 03 December 2025). (In Russian)
- 22 **Stepanov S.Yu. Refleksivnaya praktika tvorcheskogo razvitiya lichnosti i organizatsii** [Reflective practice of creative development of personality and organization]. Moscow, Akademiya, 2000, 132 p. https://rusneb.ru/catalog/000200_000018_RU_NLR_BIBL_A_011030026/ (accessed 03 December 2025). (In Russian)

Авторлар туралы мәлімет:

Рахимова Таттигуль Каирбековна* – 8D01701 «Шет тілі: екі шет тілі» білім беру бағдарламасы бойынша докторант, ағылшын тілі және оқыту әдістемесі кафедрасы, «Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті» КЕАҚ, Қазақстан Республикасы, 020000, Ақмола обл., Көкшетау қ., Абай көш., 76. тел.: 87761499252, e-mail: rakhimovatati2021@mail.ru.

Исмагулова Айнагуль Ербулатовна – филология ғылымдарының кандидаты, ағылшын тілі және оқыту әдістемесі кафедрасының қауымдастырылған профессоры, «Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті» КЕАҚ, Қазақстан Республикасы, 020000, Ақмола обл., Көкшетау қ., Абай көш., 76. тел.: 87055161838, e-mail: ainagulism@gmail.com.

Ракишева Гульмира Мадиевна – PhD докторы, педагогика және психология кафедрасының қауымдастырылған профессоры, «Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті» КЕАҚ, Қазақстан Республикасы, 020000, Ақмола обл., Көкшетау қ., Абай көш, 76. тел.: 87055829680, e-mail: gulmira_rakisheva@mail.ru.

Калимжанова Роза Лаиковна – PhD докторы, педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдастырылған профессоры, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті, Қазақстан Республикасы, 110000, Қостанай қ., Тәуелсіздік көш, 118, тел.: 87013382186, e-mail: roza.kalimjanova@mail.ru.

Рахимова Таттигуль Каирбековна* – PhD докторант образовательной программы 8D01701 – Иностранный язык: два иностранных языка, кафедра английского языка и методики преподавания, НАО «Кокшетауский университет имени Ш. Уалиханова», Республика Казахстан, 020000, Акмолинская обл., г. Кокшетау, ул. Абая, 76, тел.: 87761499252, e-mail: rakhimovatati2021@mail.ru.

Исмагулова Айнагуль Ербулатовна – кандидат филологических наук, ассоциированный профессор кафедры английского языка и методики преподавания, НАО «Кокшетауский университет имени Ш. Уалиханова», Республика Казахстан, 020000 Акмолинская обл., г. Кокшетау, ул. Абая, 76, тел.: 87055161838, e-mail: ainagulism@gmail.com.

Ракишева Гульмира Мадиевна – доктор PhD, ассоциированный профессор кафедры педагогики и психологии, НАО «Кокшетауский университет имени Ш. Уалиханова», Республика Казахстан, 020000, Акмолинская обл., г. Кокшетау, ул. Абая, 76. тел.: 87055829680, e-mail: gulmira_rakisheva@mail.ru.

Калимжанова Роза Лаиковна – доктор PhD, ассоциированный профессор кафедры педагогики, психологии и специального образования, Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы, Республика Казахстан, 110000, г. Костанай, ул. Тәуелсіздік, 118, тел.: 87013382186, e-mail: roza.kalimjanova@mail.ru.

Rakhimova Tattigul Kairbekovna* – PhD student, “8D01701 – Foreign Language: Two Foreign Languages” educational program, Department of English language and teaching methods, Sh.Ualikhanov Kokshetau University NLC, Republic of Kazakhstan, Akmola region, 020000, Kokshetau, 76 Abai Str., tel.: 87761499252, e-mail: rakhimovatati2021@mail.ru.

Ismagulova Ainagul Yerbulatovna – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Department of English language and teaching methods, Sh.Ualikhanov Kokshetau University NLC, Republic of Kazakhstan, Akmola region, 020000, Kokshetau, 76 Abai Str., tel.: 87055161838, e-mail: ainagulism@gmail.com.

Rakisheva Gulmira Madiyevna – PhD, Associate Professor of the Department of pedagogy and psychology, Sh.Ualikhanov Kokshetau University NLC, Republic of Kazakhstan, Akmola region, 020000, Kokshetau, 76 Abai Str., tel.: 87055829680, e-mail: gulmira_rakisheva@mail.ru.

Kalimzhanova Roza Laikovna – PhD, Associate Professor, Department of pedagogy, psychology and special education, Akhmet Baitursynuly Kostanay Regional University, Republic of Kazakhstan, 110000, Kostanay, 118 Tauelsizdik Str., tel.: 87013382186, e-mail: roza.kalimjanova@mail.ru.

XFTAP 81.21

ӨОЖ 004.738

<https://doi.org/10.52269/SKVC2622263>

ТУРИЗМ САЛАСЫНЫҢ БОЛАШАҚ МАМАНДАРЫНДА КӘСІБИ ШЕТЕЛ ТІЛІ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ ИММЕРСИВТІ БІЛІМ БЕРУ ОРТАСЫНЫҢ РӨЛІ

Ризаходжаева Г.А.* – PhD, педагогикалық шетел тілдері кафедрасының қауымдастырылған профессоры, Қожа Ахмет Яссауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті, Түркістан қ., Қазақстан Республикасы.

Әбдіханова Ж.А. – Педагогика ғылымдарының магистрі, Халықаралық туризм және меймандостық университеті, Түркістан қ., Қазақстан Республикасы.

Акешова М.М. – PhD, тілдер мектебінің қауымдастырылған профессоры, Халықаралық туризм және меймандостық университеті, Түркістан қ., Қазақстан Республикасы.

Нышанова С.Т. – педагогика ғылымдарының кандидаты, тілдер мектебінің қауымдастырылған профессоры, Халықаралық туризм және меймандостық университеті, Түркістан қ., Қазақстан Республикасы.

Бұл зерттеу туризм саласындағы студенттердің кәсіби шет тілі дағдыларын дамытуда иммерсивті оқу ортасының әсерін зерттейді. Зерттеу квази-эксперименттік әдіс негізінде